

JOANNA RAPACKA (1939-2000)

IN MEMORIAM

Sve hrvatske slaviste, kroatiste, komparatiste pogodila je vijest iz Varšave 29. studenoga 2000: umrla je Joanna Rapacka! Poznavali smo je po mnogobrojnim knjigama, studijama o hrvatskoj književnosti što ih je ta sveučilišna profesorica iz Varšave objavila u Poljskoj i Hrvatskoj, zbližili se s tom pametnom, druželjubivom i izvanredno sposobnom kolegicom na znanstvenim skupovima, priređenim u nas, na koje se rado odzivala. Zadužila je i marulologiju s nekoliko prodornih radova, okupljenih u knjizi *Zaljubljeni u vilu* (Književni krug, Split, 1998.). Rečena knjiga je dobila nagradu *Davidias* za 1999. »kao najbolja knjiga u 1998. inozemnog kroatista o hrvatskoj književnoj baštini«.

U raspravi o Marulićevoj pjesmi *Poklad i Korizma* pokojna je Joanna istražila položaj tog teksta u odnosu na srednjovjekovne vrste (*bataille*), zadržavši se posebno na njegovoj višeslojnosti i sastojcima groteske. Uključila se i u raspravu o Marulićevim *začinjavcima* u drugoj studiji s razboritim i potkrijepljenim objašnjenjima. Ipak, osobito cijenim njezin esej *Marko Marulić u Valle Surda ili antika kao kušnja* s lijepo uočenim humanističkim kontekstom Marulićeva boravka u Nečujmu i paralelom s Petrarkinim utočištima u Vacluseu (Vallis Clausa). Slučaj je htio da je Joanna Rapacka prošlog travnja posjetila Nečujam sa sudionicima simpozija *Marko Marulić, europski humanist*. Slažem se s tvrdnjom: »Njezin znanstveni rad, njezino vrsno poznavanje, razumijevanje i tumačenje hrvatske kulture, književnosti i povijesti potvrđuju mudrost da se ponekad kompleksnost problematike nacionalne kulturne povijesti mnogo bolje uočava iz daljine nego iz blizine.« (Dunja Fališevac, *Vrhunski stručnjak, draga prijateljica, Vijenac*, Zagreb, 14. prosinca 2000., str. 26). Često citiram njezinu misao iz rasprave *Uloga regionalizma u hrvatskoj književnosti* iz knjige *Zaljubljeni u vilu* o Marulićevim nadregionalnim vizijama i o njemu kao »genijalnom kodifikatoru i postumnom sinu stanovite vizije općehrvatske kulture« (str. 197). Zahvaljujući njezinoj uslužnosti, sjećam se, došao sam i do podatka o francuskom nepoznatom prijevodu

Marulićeve *Institucije*, koji se čuvao u riznici Sveučilišne knjižnice u Varšavi, izmakavši pozornosti marulologa. Kad sam to objavio u *Marulićeve ljetopisu*, slijedila je reakcija Charlesa Bénéa, pa se slika Marulićeve recepcije u Francuskoj ne samo dopunila, nego i promijenila. U dopisivanju i simpozijskim druženjima, koja su započela prije četvrt stoljeća, Joanna me je višekratno iznenađivala svojim poznavanjem Marka Marulića, dubokom prostudiranošću hrvatske književnosti starijih razdoblja općenito, te upućenošću u našu povijesnu i kulturnu zbilju. Uz to je bila i cijenjena kolegica, ugodna osoba, pripravna na suradnju, lišena svih predrasuda o hrvatskom jeziku i identitetu, što inozemni slavisti obično donose iz svojih sredina. Stoga Joanni Rapackoj s ovih nekoliko redaka želim iskazati poštovanje u trajnom sjećanju.

Mirko Tomasović